

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В.Н. КАРАЗІНА
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНИХ МОВ

КАРАЗІНСЬКІ ЧИТАННЯ: ЛЮДИНА. МОВА. КОМУНІКАЦІЯ

Тези доповідей
XVII наукової конференції
з міжнародною участю

2 лютого 2018 року

Харків 2018

УДК 81 (082)

ББК 81я43

К 22

Затверджено до друку рішенням Вченої ради
Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна
(протокол № 1 від 19 січня 2018 р.)

Організаційний комітет конференції:

В.Г. Пасинок, доктор педагогічних наук, професор (голова)

Н.А. Оніщенко, кандидат філологічних наук, доцент (заступник голови)

І.С. Шевченко, доктор філологічних наук, професор

В.О. Самохіна, доктор філологічних наук, професор

В.П. Кривенко, кандидат філологічних наук, доцент

О.В. Ребрій, доктор філологічних наук, доцент

С.К. Криворучко, доктор філологічних наук, професор

О.О. Чорновол-Ткаченко, кандидат філологічних наук, доцент

С.А. Віротченко, кандидат філологічних наук, доцент

П.Т. Гусєва, кандидат філологічних наук, доцент

С.Г. Мащенко, доцент

В.С. Барило, А.С. Медведенко, А.О. Пірог (секретарі)

Адреса оргкомітету:

61022, м. Харків-22, майдан Свободи, 4,

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна,

факультет іноземних мов, тел. (057) 707-53-43

Каразінські читання: Людина. Мова. Комунікація. : Тези доповідей
К 22 XVII наукової конференції з міжнародною участю. – Х. : ХНУ імені
В.Н. Каразіна, 2018. – 197 с.

До збірника увійшли тези доповідей, присвячені проблемам іноземної
філології, методики викладання іноземних мов, перекладу, міжкультурної
комунікації, літературознавства.

Розраховано на наукових працівників, викладачів, аспірантів, студентів
філологічних спеціальностей.

УДК 81 (082)

ББК 81я43

ISBN 978-966-285-458-9

© Харківський національний університет
імені В.Н. Каразіна, 2018

© І.М. Дончик, макет обкладинки, 2018

та принципи моралі, або як позитивні – у таких випадках герої висміюють тих, хто нівелює значення моральних цінностей.

Оглядова функція стендап-комедії в просторі КІД увиразнюється через виділення безглузвих та абсурдних ситуацій. Об'єкти жартів потрапляють у стереотипні, повсякденні ситуації, проте стендап-коміки зображують ці епізоди під комічним кутом зору. У жартах стендап-коміки тематизують різноманітні ситуації, пов'язані із соціальними та побутовими проблемами (питаннями релігії, наркотиків, абортів, стосунків батьків та дітей, алогічними вчинками пересічних громадян, політиків або зірок). Спектр засобів комічного, що використовується стендап-коміками, різноманітний – контраст, гіпербола, порушення пресупозиції, клаймакс, ампліфікація, іронія, парадокс.

Особливість **функції детабуїзації** полягає в намірі стендап-коміка розважити глядача за допомогою жартів, у яких герої звільняються від усіляких табу, що регламентують поведінку людей. Мовна реалізація цієї функції здійснюється за допомогою лексики з табуйованих тем та широкого використання обценної, лайливої лексики в комічних фрагментах. Засобами комічного в жартах є алогізм, абсурд, паронімічна атракція, обігравання антонімів, паралелізм, іронія, метафора. Такі жарти допомагають глядачеві звільнитися від напруги, що спричинена моральними обмеженнями в сучасному англomовному суспільстві.

Своєрідність функцій КІД у жанрі стендап-комедії пов'язана із сучасною для англomовного суспільства тематикою. Стендап-комік як спостерігач у своїх жартах торкається найактуальніших аспектів життя людей і своєрідним чином утілює необхідний зміст, тематику, передає суб'єктивну оцінку, добираючи необхідні засоби виразності.

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ АУДІОВІЗУАЛЬНОМУ ПЕРЕКЛАДУ

Лукьянова Т.Г. (Харків)

Локалізація іншомовного аудіовізуального продукту вимагає від майбутнього перекладача знання теоретичних засад аудіовізуального перекладу та теорії перекладу зокрема, навичок аналізу аудіовізуального тексту, елементів кіномови, розуміння жанру, побудови сценарію, задуму автора, цільової аудиторії, а також навичок субтитрування, дубляжу та закадрового перекладу. Хоча перекладач працює з (не)вербальним відео/аудіо рядом, особливу увагу необхідно приділяти саме інтерпретації візуального ряду, оскільки він є незмінним як в оригіналі, так і перекладі, і тому може допомогти при перекладі складних іншомовних та

іншокультурних елементів. Перекладач має володіти навичками роботи з відповідним програмним забезпеченням.

Огляд праць провідних вчених у даній галузі (И. Борщевский, А.В. Козуляев, Р.А. Матасов, Jorge Díaz Cintas, Aline Remael, Fotios Karamitroglou) дозволяє зробити наступні висновки.

При навчанні саме кіноперекладу завданням є забезпечення фонових знань у галузі теорії та історії становлення кінематографу, критики кіно, ознайомлення з роботами відомими світових режисерів, пояснення полісеміотичної природи кіномови, засвоєння основних видів кіноперекладу, лексико-стилістичних та жанрових аспектів перекладу, стратегій адаптації та способів перекладу аудіовізуального продукту.

Так, готуючи текст перекладу для субтитрів, майбутній перекладач має уміти трансформувати текст, вилучати елементи, що не несуть важливої інформації, робити компресію, розпізнавати реалії, терміни, діалекти, уміти працювати з ненормативною лексикою та іншомовними вкрапленнями, а також ознайомитися з особливостями роботи з перекладом-посередником.

У вправах на дубляж необхідно ознайомити майбутнього перекладача із поняттям ліпсінк, навчити підбирати артикуляційно схожі (в ідеалі – ідентичні) одиниці, розпізнавати інтертекстуальні елементи та нерозбірливе мовлення, діалекти тощо.

Для виконання закадрового перекладу майбутньому перекладачеві необхідно розвивати навички розуміння тексту на слух, бути обізнаним у морфології та синтаксисі обох мов, а також сполучуваності лексичних одиниць, знати фразеологію, ідіоми, сленг, розповсюджені цитати з кінофільмів, релігійні, міфологічні, історичні, географічні та громадсько-політичні реалії обох мов. Необхідно виконувати вправи на переклад фільмів з субтитрами, починаючи з тих, що мають повільний аудіоряд, на останніх етапах виконувати переклад фільмів без субтитрів і з швидким аудіо рядом.

Для оформлення субтитрів для людей з вадами слуху необхідно уміти синхронізувати субтитри не з мовленням персонажа, а з його/її появою у кадрі. Майбутній перекладач має фіксувати усні повідомлення у письмовій формі, вносячи зміни, необхідні для прочитання особами з вадами слуху, швидкість та навички читання яких є нижчими, ніж у людей без вад слуху. Інші звукові повідомлення, що не є діалогічним/монологічним, також мають бути ідентифіковані, перекладені та перекодовані письмово. Метафори, каламбури, іронія, порівняння, ідіоматичні вирази, гумор, полісемія та омофони мають бути спрощені, пояснені чи описані, навіть за рахунок втрати стилістичного різноманіття. Складні синтаксичні конструкції необхідно замінювати простими, використовувати стислі речення, просту лексику.

Студент перекладацького відділення має ознайомитися із особливостями аудіоопису (для осіб з вадами зору), який детально розповідає про те, що

відбувається на екрані: опис зовнішності осіб, одягу, подій, місця дії, емоцій, жестів чи будь-яких змін у відеоряді на екрані. Такий опис необхідно розмішувати між діалогами або коментарями, щоб не заважати перебігу програми/фільму.

КОНЦЕПТ *PORTRAIT* (ПОРТРЕТ)

В ЕСЕ А.С. БАЄТТ: ІНТЕРСЕМІОТИЧНИЙ РАКУРС

Луньова Т.В. (Полтава)

Здійснюючи критичний огляд сучасного стану концептології в Україні, О.П. Воробйова відзначила, що однією з перспектив цього мовознавчого напрямку є дослідження концептів та концептосистем в інтерсеміотичному ракурсі [1, с. 11]. Інтерсеміотичний ракурс вивчення концептів органічно вписується у так званий “інтерсеміотичний бум” – зацікавленість питаннями полікодових систем та інтерсеміотичного перекладу в царині філологічних досліджень [2, с. 302–303]. Об’єктом даної розвідки є інтерсеміотична репрезентація концепту *PORTRAIT* (ПОРТРЕТ) в есе А.С. Баєтт “Портрети в художній літературі” [3].

Концепт *PORTRAIT* в зазначеному есе А.С. Баєтт утілений у два способи: 1) через репрезентацію живописних портретів (картин) і 2) шляхом аналізу специфіки живописних портретів. Репрезентація живописних портретів здійснюється завдяки: а) візуальним засобам – кольоровим чи чорно-білим репродукціям тих картин, про які йдеться в есе (список ілюстрацій передуює тексту есе [3, с. vi-ix]); б) вербальним засобам – цитуванню художніх текстів, у яких описується певний живописний портрет, наприклад: “*The Darnley Portrait dazzled and then obsessed me. [...] Here is the description – in the words in the novel – of the painting*” [3, с. 3]. Репрезентація портретів в есе завжди пов’язана з репродукцією/описом конкретного портрета. Аналіз специфіки живописних портретів здійснений головно через зіставлення їх зі словесними портретами, що експліцитно виділено в тексті шляхом розташування тези про протилежність живописних і словесних портретів на самому початку есе: “*Portraits in words and portraits in paint are opposites, rather than metaphors for each other*” [3, с. 1]. Зіставлення живописних і словесних портретів проведено в тексті аналізованого есе за такими параметрами: а) зображуване (портретоване): “*A painted portrait is an artist’s record, construction, of a physical presence...*” [3, с. 1] і “*A portrait in a novel or a story may be a portrait of invisible things...*” [3, с. 1]; б) засоби створення портретів: “*A painted portrait [...] with a skin of colour, a layer of strokes of the brush ...*” [3, с. 1] і “*Even the description in visual language of a face or body may depend on being unseen for its force*” [3, с. 1] –

Лисанець Ю.В. КОНЦЕПТИ КОМУНІКАТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ ЛІКАРЯ І ПАЦІЄНТА В АНГЛОМОВНОМУ МЕДИЧНОМУ ДИСКУРСІ	94
Лобова О.К. ФУНКЦІОНАЛЬНА СПЕЦИФІКА КОМІЧНОГО ДИСКУРСУ	96
Лукьянова Т.Г. ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ АУДІОВІЗУАЛЬНОМУ ПЕРЕКЛАДУ	97
Луньова Т.В. КОНЦЕПТ <i>PORTRAIT</i> (ПОРТРЕТ) В ЕСЕ А.С. БАЄТТ: ІНТЕРСЕМІОТИЧНИЙ РАКУРС	99
Маєвська Л.Д. ANGLIZISMEN IM DEUTSCHEN	100
Максименко О.В. БУКВАЛЬНІ ТА МЕТАФОРИЧНІ ІКОНІЧНІ ЖЕСТОВО-ВЕРБАЛЬНІ ВИСЛОВЛЕННЯ В АМЕРИКАНСЬКОМУ РОЗВАЖАЛЬНОМУ ТЕЛЕІНТЕРВ'Ю	102
Мартинюк А.П. КОГНІТИВНО-КОМУНІКАТИВНА МОДЕЛЬ ОПИСУ МОВИ	104
Матвийчук О.Н. ОСОБЕННОСТИ ПОДГОТОВКИ ГОВОРЕНИЯ К СДАЧЕ ЭКЗАМЕНА ВЕС VANTAGE	105
Матюхіна Ю.В. МОВНІ ОСОБЛИВОСТІ ЖІНОЧИХ ГЛЯНЦЕВИХ ЖУРНАЛІВ	107
Махлін П.Я. НАЗВИ СЛУЖИТЕЛІВ КУЛЬТУ В РОМАНСЬКІЙ ОРНІТОНІМІЇ	108